

Hal Draper

CLARK KERRS TANKER

Denne teksten ble først publisert i en brosjyre utgitt av Den uavhengige sosialistiske klubb ved University of California, Berkeley, noen få dager etter politi-innmarsjen 1. – 2. oktober 1964. Undertittelen på den var: «Hans syn på universitetsfabrikken og det nye slaveriet».

Med sin bok *The Uses of the University* (Harvard 1963), sto Clark Kerr, president for University of California, fram som teoretikeren og talsmannen for et spesielt syn på universitetet. Riktignok hevder han i sitt forord at de synspunktene som settes fram, ikke utgjør noen «godkjennelse» eller «forsvar», bare «analyse» og «beskrivelse». Han bare «beskriver» Fremtidens Bølge (han bruker dette uttrykket), og alle realistiske mennesker må bøye seg og akseptere det, enten de liker det eller ikke.

Kerr har kanskje, i likhet med mange andre, glemt at nettopp dette uttrykket stammer fra en bok som ble skrevet i 1940 av Anne Lindbergh, *The Wave of the Future*, hvor hun satte fram den tese at fascisme eller en eller annen type totalitært styre uunngåelig måtte komme. Hun hevdet ikke at denne fascismen skulle bifalles, bare at den måtte aksepteres. Nøyaktig den samme fremgangsmåte ble brukt i Burnhams *Managerial Revolution*.

Den nye type «multiversitet», skriver Kerr senere, «er mer en befaling enn et begrunnet valg». Man kan ikke argumentere mot en befaling. Kerrs metode er ikke å si: «Slik mener jeg det bør gjøres». Han fremstiller seg selv ganske enkelt som en tolker av en ubønhørlig «virkelighet». Han er så å si Historiens Administrator, som bare informerer oss om hvordan vi skal handle i samsvar med dens Regler.

Det er utvilsomt at Kerr presenterer en «visjon av målet», og at han forteller oss at det *må* aksepteres, akkurat som ethvert annet reglement i Administrasjonen. Hva er hans visjon?

For det første presenterer Kerr universitetet som en institusjon som er, og kommer til å være, i mindre og mindre grad forskjellig fra ethvert annet industriforetak i vårt industrisamfunn. Leseren vil først tro at dette bare er billedlig: «universitetets usynlige produkt, kunnskap», eller «det kreves av universitetet at det skal produsere kunnskap som aldri før». Men Kerr mener det bokstavelig:

«Produksjonen, fordelingen og konsumet av 'kunnskap' i alle sine former skal beløpe seg til 29% av bruttonasjonalproduktet... og 'kunnskapsproduksjonen' vokser omtrent dobbelt så fort som resten av økonomien... Hva jernbanen gjorde for annen halvpart av det forrige århundre og bilen for første halvpart av dette århundre, kan kunnskapsindustrien gjøre for

annen halvpart av dette århundre: det vil si, tjene som midtpunkt for nasjonal vekst.»

Det er naturligvis en kjerne av sannhet i dette språket; men kan Kerr mene bokstavelig at hans «multiversitet» i økende grad må bli lik en fabrikk og dets professorer omformet til bedriftsledere? Se på dette:

«Universitetet og deler av industrien blir mer og mer like. Ettersom universitetet blir knyttet til arbeidslivet, antar professorene – i det minste i natur- og noen av sosialvitenskapene – industrilederens karakteristiske trekk... De to verdener smelter sammen fysisk og psykisk.»

En skulle tro at forfatteren av disse linjer neppe ville ha tålmodighet med en universitetspresident som strengt forbød medlemmer av dette universitetet å drive aktivitet på universitetet som resulterte i politisk og sosial handling utenfor universitetet – det vil si en universitetspresident som utstedte dekret mot «sammensmeltningen». Vi skal løse denne motsetningen senere: men vi må bemerke at boka er stappfull av uttalelser om umuligheten av å opprettholde en grenselinje mellom universitetet og det samfunnet det må smelte sammen med.

Et spørsmål om strømninger

Det er en *god* ting å være knyttet til industri- og landbruksinteresser på samme velkjente måte som Iowa State og MIT¹ er det, og Kerr gjentar og insisterer på uttrykket «smelte sammen»:

«Det kreves av universitetet at det skal... tilfredsstille det økende krav på statstjenestefolk; det skal som aldri før la sine aktiviteter smelte sammen med industriens og det skal tilpasse seg og kanalisere nye intellektuelle strømninger.»

Hvilke «nye intellektuelle strømninger» er det vi må tilpasse oss for å bli «et virkelig amerikansk universitet?» Det viser seg at det virkelige innebærer en god del (penge-)strømninger, men mindre intellektualitet. Den nye strømning, den «veldige forvandlingen», Fremtidens Bølge som universitetet må tilpasse seg, er presset fra den nye mengden av regjeringsspenger (føderale innskudd) som strømmer ut av Washington fra begynnelsen av den andre verdenskrig, stimulert av den kalde krigen, romkappløpet, Sputnikene, den stadig økende interesse for helseprogrammer etc. Og «Multiversitetet har vist hvor godt det kan tilpasse seg nye muligheter for skapende virksomhet; hvor mottakelig for penger...».

Motsetningen

Vi har pekt på at det synes å være et vidt gap mellom Kerrs publiserte teori om sammensmeltningen av universitet og samfunnet, og hans bevegelser i retning av å forby studentene å delta i politisk og sosial handling utenfor universitetet. På den ene side sier han at vi må akseptere universitetets

integrasjon i staten og næringslivet i denne kalde krig (faktisk i det som er blitt kalt det Militær-Industrielle Kompleks) og at vi må slette ut grenselinjene; på den annen side prøver han å bringe til taushet og kontrollere studentaktivitet på universitetet som går over grenselinjen – dvs. som driver politisk og sosial handling utenfor universitetet – mens andre «medlemmer» i universitetssamfunnet samtidig blir rost for å gjøre nettopp dette.

En annen fabrikk

Denne motsetningen skyldes ikke «fluer i huet». Bak den skjuler seg en klar sammenheng, som kommer til syne så snart vi gjør klart hvilken forutsetning som gjennomsyrrer Kerrs bok.

Den er: Bruken av universitetet, eller multiversitetets rolle, er å ha forbindelse med den nåværende maktstruktur i business-samfunnet vårt, en forbindelse som ligner på den enhver annen industribedrift har med denne maktstrukturen. Det fins jernbaner og stålverk og supermarkeder og pølsefabrikker – og det fins også Kunnskapsfabrikker som har som funksjon å tjene alle de andre og Staten. Vi er her for å tjene Maktene som hersker over samfunnet. Dette er meningen med Kerrs gjentakelser om at universitetet smelter sammen med samfunnet. Men anta nå at det fins «nonkonformister» og «ekstremister» som også ønsker å gå utenfor de foreldede grenselinjene, *men som er uenige eller radikale kritikere og motstandere, ikke som intellektuelle lakeier?*

Dette er selvfølgelig ikke det samme. Motsetningen forsvinner. Det er ikke «samfunnet» multiversitetet må smelte sammen med; det er de *«ledende grupper i samfunnet»* som i Sjøfbyråkratens hode er identiske med «samfunnet». Kerr sier faktisk så mye i et avslørende hånflir mot «nonkonformister»:

«Noen få av 'nonkonformistene' har et annet slags opprør (enn et mot fakultetet) i tankene. De prøver isteden, etter latinamerikansk eller japansk modell, å gjøre universitetet til en festning som de kan gjøre sine utfall fra for ustraffet å angripe samfunnet».

Noen utfall

En hel avhandling om Den Byråkratiske Tankegang kunne bli utledet av en dissekering av bare denne siste setningen, men her er vi bare interessert i en side av denne edelstenen. Som vi vet, bringer det ære for de gode professorene ved University of California's Giannini Foundation og the Division of Agricultural Sciences når de rykker ut med sine apologier for bøndenes brakkleggingsprogram. Og liknende respektable aktiviteter blir drevet ikke bare ustraffet, men til og med passende lønnsforhøyelser og godtgjørelser. Men når CORE-studentene² rykker ut for å besette Bank of America eller, kanskje enda verre, Knowland's Oakland Tribune, da er det et

angrep på – Gianninis finansimperium i Bank of America? Eller Knowland? Nei: de er «angrep på *samfunnet*».

Dette gir «samfunnet» en lokal tilknytning og et navn. Nå kan ikke-latinamerikanere og ikke-japanere forstå hvor klanderverdige studentene er som ønsker å angripe *samfunnet*. Vi kan også forstå verdien av Kerrs påstand i hans forord: at han ikke «forsvarer» noe syn, bare overleverer Historiens Regler.

Det er mer ved Kerrs teori om «samfunnet». Den blir satt fram i et avsnitt hvor han uttrykker sin misnøye med «laugssynet» på universitetet som noen av fakultetsmedlemmene har, fordi det «står for selvbestemmelsesrett og for motstand mot administrasjonen og styret». I motsetning til dette forkastelige Motstands-synet fremsetter han (hold dere fast) intet mindre enn «...det sosialistiske syn, som står for å tjene samfunnet, som representeres av administrasjonen og styret».

«Vi er alle sosialister nå», sa en Tory for lenge siden. «Vi er sosialister», sier de russiske despotene nå, Nasserbyråkratene, de indiske nasjonalistene, og en del andre demagoger. Det er interessant å se disse forskjellige skikkelsene strekke seg etter ordet «sosialist» når de trenger en vakker merkelapp på varene sine. Men ikke kjøp dem. Det Kerr selger under merkelappen, er den gamle, mugne varen: at «samfunnet» betyr det kapitalistiske Establishment, dets byråkrater, medhjelpere og rådgivere.

Kerrs 1984

Bak Kerrs visjon av universitetsfabrikken ligger et storstilt verdenssyn, en visjon av en Vidunderlig ny verden (hans uttrykk) eller Orwelliansk 1984 som alt dette går i retning av. Det vi har diskutert hittil, er ifølge ham, bare «management-revolusjonen» i samfunnet som helhet, anvendt på universitetsverdenen. Det fins et større bilde, som vi bare har undersøkt et hjørne av.

Kerr beskrev det kommende Nye System i 1969 i *Industrialism and Industrial Man*.³ Det er et bemerkelsesverdig verk, som ikke fikk den oppmerksomhet det fortjener.

Metoden har vi allerede sett: Kerr presenterer Fremtidens Bølge, som må aksepteres som historiens krav. Grovt sett er det en slags Burnhamisme, hvor «byråkrater» og «administratorer» kan erstatte hverandre. Her har vi bare plass for et sammendrag av de viktigste ideene. Det er ingen nye elementer, men det hele blir presentert med en freidighet som er uvanlig nå for tiden:

1. Det Nye System vil være (er) et resultat av den for tiden pågående tilnærming mellom to dominerende systemer: en kapitalisme som blir mer og mer autoritær og byråkratisk, på veien mot russisk totalitarianisme; og et russisk kommunistisk system som har myknet opp og blitt noe mildere; de to smelter sammen et eller annet sted til en udifferensiert «Industrial-

isme». Den bydende kraft er industrialiseringens makt; det er fremskrittets vei.

2. Det er oppfriskende å legge merke til at Kerr ikke kaster bort plass på ritualistisk hyllning av demokratiet. Det er ingen falskheter, ingen løfter. Det er simpelthen ikke med i bildet. Leseren må huske at dette ikke betyr at Kerr misliker demokratiet, mer enn Anne Lindbergh likte fascismen eller Von Papen Hitler. I skyggen av det Nye System liker man ikke, man må bare *akseptere*.
3. Statisme: den leviatanske stat har overtatt; den har ekspandert overalt. Den er «allestedsnærværende». (TV-kamera i krokene er ikke nevnt, men Store Bror er med i boka). Staten vil aldri «dø hen», som Marx utopisk forutsa, forsikrer Kerr oss.
4. Renskåren byråkratisk (eller administratorisk) elitedyrking: De progressive og sosialt bestemmende elementene er bare «administratorene, private og offentlige», med sine teknikere og fagfolk. «De er fremtidens 'avantgarde', og dermed blir Marx snudd på hodet». Kerr avgrensner rett fram de gruppene han har adresse til: «Spesielt håper vi å nå de intellektuelle, administratorene, departementsfunksjonærene og fagforeningslederne (for Kerr en annen art byråkrater) som idag og i morgen skal lede sine land...». Han hykler ingen rolle for «folket» annet enn som arbeidskveg som må gjetes av administrator-byråkratene.

Veien fram

Med dette teoretiske utstyret kommer Kerr til siste kapittel, «Veien fram», der hans perspektiv av «et nytt slaveri» blir skissert: Her er en rask gjennomgåelse:

Det foregår en tilnærming til ettpartistyre formelt eller faktisk. «Ideologienes tidsalder svinner hen». «Industrisamfunnet må administreres; ...Det velvillige politiske byråkrati og det velvillige økonomiske oligarki er tilpasset den tolerante masse». «Parlamentslivet vil i økende grad synes dekadent, og de politiske partier blir bare ekstra byråkratier... Ikke bare alle diktaturer, men også alle demokratier er 'ledet' (et uttrykk for autoritære. H.D.)». «Elitene blir mindre differensiert., alle bærer grå flanell-dresser». Profesjonelle administratorer leder økonomien: «Næringslivet er alltid grunnleggende autoritært på grunn av nødvendigheten av å få tingene gjort... Autoriteten må være konsentrert...». Administratorene «vil være byråkratiske administratorer når de er private, og administrerende byråkrater når de er offentlige». «Klassekampen vil bli glemt, og byråkratenes konkurranse vil komme i dens sted.. Det vil flyte med skriv istedenfor blod». Individet vil føle seg som «medlem av et laug», ikke av en klasse eller et kollektiv. Individet vil hverken bli en uavhengig mann eller en menneske-maur, men noe midt imellom. Som arbeider «vil han

bli gjenstand for stor konformitet», styrt av produksjonsprosessen, og han vil akseptere dette «som et uforanderlig faktum. Staten, administratoren, arbeidsorganisasjonen er alle forvaltere av disiplin».

Det vil bli en viss «frihet» i en viss forstand (om ikke demokrati). «Politisk kan individet få noe innflytelse. Samfunnet har oppnådd *consensus* – full samstemmighet –, og det er kanskje mindre nødvendig for Store Bror å utøve politisk kontroll. Heller ikke i denne Vidunderlige nye verden trenger man bruke biologiske og kjemiske midler for å unngå opprør. Det vil ikke bli noe opprør likevel, bortsett fra små byråkratiske opprør som kan behandles enkeltvis». (Har noen tidligere virkelig skrevet ned en slik orgastisk drøm om Byråkratens Paradis?)

Schizoid samfunn

Hva vil friheten bestå i? Kanskje, funderer Kerr, «i individenes fritid.» «Sammen med den byråkratiske konservativismen i det økonomiske og politiske liv kan det godt komme en Ny Bohemianisme i andre deler av livet, delvis som en reaksjon på den begrensede naturen til samfunnets produksjonsliv... Det økonomiske system kan i høy grad bli regelmessig og det politiske system ideologisk magert; men de sosiale, rekreasjonsmessige og kulturelle sider av livet mangfoldige og skiftende... Det nye slaveriet under teknologien kan frembringe en ny hylling av selvstendighet og individualitet.»

Herav følger hans trøstende avslutning, som gir et glimt av oppmuntring: «Det nye slaveriet og den nye friheten går hånd i hånd.»

I dette Kerske bildet er menneskets fremmedgjøring hevet til kliniske høyder: hvis dette samfunnet «kan sies å ha en splittet personlighet, da vil individet i dette samfunnet leve et splittet liv også...» (Siden ideologien er forsvunnet, vil den eneste «isme» være schizoidisme.)

Ingen protest?

Det er en god del mer, men dette utvalget får greie seg. Nå reiser et naturlig spørsmål seg: Vil ikke folk kjempe mot at dette monster av en byråkratisk stat kommer, uansett hvor overbevisende man påstår at den er uunngåelig? Vil det ikke bli protest, opposisjon, kamp – fra folk som tar alvorlig de oppfordringer til å forsvare demokratiet, som blir gitt (for eksempel) ved immatrikuleringshøytideligheter? Hva med alle de menneskene man nå antar er ivrige etter å forsvare the American Way of Life ved alvorlig ofring for å betale for H-bomber, Polaris-raketter og Livermore forskningsprogrammer?

Vil det ikke komme urostifere som vil si: «Er det dette vi skal ofre for? Er det derfor vi må besette selv månen? Er det derfor vi må betale mer for en Atlas-rakett enn for all kreftforskning? Er det retten til denne fremtiden våre

statsmenn, lærde, redaktører og (i de fleste tilfelle) til og med universitetspresidenter ber oss forsvare?»

Tøv, sier Kerr. Det vil ikke bli noen protest. Den er vi ferdig med. (Kan du nå forstå den fulle dybden i den «skuffelse» han offentlig uttalte at han følte den 2. oktober, etter at så mange studenter hadde ignorert denne regelen til Historiens Administrator?)

Det vil ikke bli noen protest, skrev Kerr. Hvem skulle den komme fra? De intellektuelle? Slik behandler han dem:

«De intellektuelle (inkludert universitetsstudentene) er spesielt flyktige... i stand til ekstreme reaksjoner på objektive situasjoner – mer ekstreme enn noen annen gruppe i samfunnet. De er av naturen uansvarlige i den forstand at de ikke har noen varig forpliktelse overfor noen enkelt institusjon eller noe filosofisk syn og de er ikke fullt ansvarlig for konsekvensene. Som et resultat av det, er det aldri noen, inkludert dem selv, som fullt ut stoler på dem.»

Etter all sannsynlighet, kjære leser, leste du ikke dette grundig nok. La du merke til at hele tradisjonen til den humanistiske og demokratiske utdanningsfilosofien foraktelig er blitt kastet på historiens berømte skraphaug? Den lærer opp til «uansvarlighet»; man kan ikke stole på folk som er oppdratt på den måten...

Redskap eller fare

Hvordan behandler den Byråkratiske Administrator eller den Administrerende Byråkrat disse upålitelige, uansvarlige menneskene? Kerr er opptatt av dette problemet fordi vi i dag fører en krig med ideer, og ideer blir laget av intellektuelle:

Derfor er det viktig hvem som best tiltrekker seg eller erobrer de intellektuelle, og hvem som bruker (sic) dem mest effektivt, for de kan være et redskap liksom vel som en kilde til fare.

Dette er den intellektuelles alternative rolle i den Kerrske verden: *redskap* eller *fare*. Det er en kjent dikotomi, høyt priset i totalitarianismens litteratur. Men vi trenger ikke gå utenlands for å oversette det. Hvis vi anvender Kerrs overføringsmetode, får vi følgende: Enhver må være enten på FBI's angiverliste eller i kartoteket over undergravende elementer... Husk at du ikke behøver å like dette; du må bare akseptere det.

Vil det bli protest fra arbeiderbevegelsens rekker? Nei, sier Kerr: slikt hører fortiden til. I det Nye Systemet blir arbeidet kontrollert i institusjoner som er hierarkisk ordnet. «Et av de sentrale trekkene er den uunngåelige og evige delingen av næringslivets menn i de som administrerer, og de som blir administrert.» Ikke bare uunngåelig: *evig*. Få menn siden St.Peter har drevet sin Visjon så langt...

Men Kerrs tiltro til sin ikke-protest-forutsigelse skriver seg fra uimotsigelige modeller:

«Idag vet man mer om hvordan man skal kontrollere protest, likeså hvordan man skal undertrykke den i sine mer organiserte former – Sovjet-Unionen er industrialisert, og Kina industrialiseres uten organiserte streiker. En kontrollert arbeiderbevegelse er blitt mer vanlig».

Det er ikke vår oppgave her å stoppe ved den skandaløse barnslighet i hans syn på historien om protest i Russland og Kina, hvor bokstavelig millioner av mennesker har måttet ødelegges i det man «kontrollerte protesten». Vi vil bare minne om at den 2. oktober 1964, ble en hær på nesten ett tusen politimenn utkalt til universitetet – for å «kontrollere protesten» fra studentene – av den mannen som skrev disse linjene med kaldt blod.

Uberørt?

På disse få sidene er vi selvsagt bare i stand til å legge fram Kerrs synspunkter, ikke gjendrive dem; vi sier ikke noe annet. Mange av elementene i dem er vanlige i akademiske elitekretser i mer eller mindre utvannet form, mer eller mindre «underground», eller ellers formulert i formildede og henrydende uttrykk, istedenfor med den oppriktigheten som er hovedfortjenesten ved Kerrs verk.

Men Kerrs oppriktighet skyldes delvis den metoden vi allerede har nevnt noen ganger, og som vi nå må komme tilbake til på en annen måte. Det er hans holdning som den fordomsfrie, uberørte fremtidens historiker, som registrerer sin visjon om Evigheten, og som står like langt over godkjennelse – eller – forkastelse som Engelen med livets bok.

Denne holdningen er et intellektuelt bedrageri.

Her har vi et ualminnelig alvorlig spørsmål om intellektuelt ansvar. *Ved å legge til en eneste setning, ville Kerrs bok bli et verk av en proto-fascistisk ideolog.* Men det er han selvfølgelig ikke; han er en slags liberaler; han liker virkelig ikke det han legger fram, så den ene setningen er der ikke.

Likevel er han ikke fordomsfri og uberørt. Det er et annet grunnlag, for dom enn godkjennelse – eller – forkastelse.

Politisk handling

I 1932 var presset enormt fra det vi nå vet var Hitlers forestående maktovertakelse i Tyskland. Det er velkjent at nazistene og deres bevisste redskaper skrek for full hals at deres seier var sikker, at hodene ville rulle og at alle realistiske mennesker måtte hoppe opp på lasset deres. Hva skulle vi så mene om en professor, *ikke* et redskap for nazistene, som på dette tidspunkt kunngjorde at etter hans rent vitenskapelige oppfatning var nazistenes triumf virkelig skrevet i stjernene og måtte aksepteres (ikke bifalles)?

Dette er i seg selv en politisk handling. Det er selvfølgelig også et selvoppfyllende profeti. Det er et slag slått for å frembringe den forutsagte begivenhet. Men er det ikke også en vitenskapelig oppfatning? Nei, det er ikke det, for det fins ingen historisk «vitenskap» som er så pålitelig at den kan gi en oppfatning om dette emnet som er mer enn en vurdering av sannsynlighet og tendens. Vi har rett til å verdibedømme politiske handlinger, selv om de er et resultat av selvbedrag (som de fleste onde politiske handlinger, også nazistenes). Det er ingen akademisk rett å olje veien til fascisme i den «vitenskapelige» nøkternhets navn.

Jaggernaut

Hver gang Maktens Jaggernaut begynner å rulle, er det, og vil det alltid være, tjenere og følgesvenner som løper foran og roper: Det kommer: Bøy dere, bøy dere, for Gud: Mennene som har denne funksjonen, har gjort mer enn å velge hva de skal tro på; de har også valgt hvordan de skal handle. Vi har rett til å felle en moralsk, så vel som en sosial dom over *handlingen*, selv isolert fra nøyaktigheten i utrope.

Men det er litt mer ved Kerrs bok.

Vi presenterer vårt syn, sier forordet, for å fremme forståelsen av dette øyeblikket i historien. «...og kanskje som en hjelp for noen av dem som skal lede dette øyeblikket til dets neste stadium...»

Med dette utsagnet slår forfatteren an en annen tone. Han er ikke fordomsfri og uberørt, han prøver å *hjelp* omformingen mot det Nye Slaveriet. Er det fordi han faktisk liker det allikevel? Nei. Er det fordi han simpelthen har den intellektuelle vanen å tjene hva som helst som er i gang, fordi han ikke har noen annen måte å opptre på enn som den byråkratiske tjener for en hvilken som helst makt som ruller fram? Det kan være et glipp, men bare i den forstand at under kappe og hette stikker tjenerens livré fram.

Det er et annet avsnitt som fortjener oppmerksomhet. Det er ikke bare de gjentatte utsagnene fra forordet, at han har forandret sine tidligere synspunkter: «Vi måtte lære oss av med mange ting...» «Vi forandret vårt program...» «Mange av våre opprinnelige overbevisninger viste seg ikke å være annet enn gamle fordommer.» Den siste bemerkningen blir fulgt av denne betraktningen om det kritiske spørsmålet statskontroll av arbeid:

«'Frie fagforeninger' blir under visse forhold intet annet enn kommunistiske foreninger som saboterer anstrengelser i retning av økonomisk utvikling. Burde de være så frie? Fullstendig frie fagforeninger er av og til umulige eller uønskede på visse stadier i industrialiseringsprosessen... Den 'Frie arbeider' i vår forstand kan ikke eksistere i alle sosiale systemer; i noen kunne han eksistere, men bare til skade for seg selv... 'Statens klamme hånd' over fagforeninger og foretak kan til tider være den eneste erstatning for den 'usynlige hånden' til den frie konkurransen som vi så

lenge har foretrukket. Og noen generaler kan i visse situasjoner være langt de beste ledere i en industrialiserende nasjon, stikk i strid med all doktrine om sivil kontroll over militærvesenet.»

Indignasjon

Kerr snakker her om forandrede synspunkter, ikke om nye budskap fra Fremtiden om nylige forandringer i Evighetens natur. Hans forandrede synspunkter gjelder, med et ord, *demokrati*. Han fortsetter:

«Slik kom vi til å bli mye mer bevisst betydningen av tid og sted i utviklingen av noen oppfatninger og av alle slagord. (Slagord som demokrati? H.D.) Hele verden kan ikke være som De forente stater eller Sovjetunionen, eller India, og man skulle ikke bli moralsk indignert over det.»

Men får man bli politisk indignert over despotisme på noe tidspunkt eller sted? eller bare indignert? Blir dette rådet gitt bare til velfødde politiske vitenskapsmenn, eller er det også relevant for de menneskene som sulter og lider under den despotismen som blir erklært for uunngåelig? Eller la oss prøve denne på platthetsmaskinen: Siden ikke alle kan være lik Clark Kerr, hvorfor skulle Clark Kerr bli moralsk indignert over de opprørske studentene som ikke oppførte seg i samsvar med hans innsikt?

Det moralske valg

Nå, kanskje dette forbudet mot moralsk (eller annen) indignasjon over despotisme og autoritarianisme også må anses som en nøktern og objektiv rapport om evige sannheter. Vi tror ikke det. Utstedelsen av dette forbudet mot moralsk indignasjon er i seg selv et moralsk valg fra Kerrs side. Den perfekte Byråkrat liker ikke moralsk indignasjon eller politisk protest og kamp, ikke fordi han er ond og ufølsom, men simpelthen fordi det ikke er skikkelig orden på disse fenomenene; de kan ikke effektivt punches på IBM-kort; de snur opp ned på rutinen; de reiser ureglementære spørsmål; de kan ikke budsjetteres for på forhånd; de motsetter seg kontroll og manipulasjon.

Den Perfekte Byråkrat tror ikke at protest og kamp virkelig eksisterer selv når det eksploderer rett under nesa på ham: siden alt dette med historisk nødvendighet er utelukket, tilskriver han det en «Maoist-Castroist»-sammensvergelse. Først prøver han å møte det ved å snu seg i mange retninger på en gang, og så, når denne roteringen får ham til å havne rett på nesa, ved å blåse i fløyta etter politiet.

Clark Kerr tror at studentenes forbindelse med Administrasjonsbyråkratiet bare kan være som redskap eller fare. Dette er også et selvpoppyllende profeti. Det at en universitetspresident har en slik tro, vil tvinge studentene inn i den ene eller andre leiren.

Det er lett nok å bli et redskap. Det finnes alle slags redskap, og de kan brukes selv om de mangler hode, tenner eller skarphet. På den andre siden er det en fare ved å bli en fare. Hva blir det til?

Enhver må velge.

Oversatt av Ida Bull

NOTER

- 1) Forkortningene står for Iowa State University og Massachusetts Institute of Technology. O.a.
- 2) CORE – Congress of Racial Equality, en organisasjon knyttet til Black Power. O.a.
- 3) Kerr er hovedforfatteren av dette verket, nevnt først, med medforfatterne J.T.Dunlop, Frederick Harbison og C.A.Myers (Harvard University Press, 1960). Denne diskusjonen bygger på originalutgaven, ikke på Oxford paper-backutgaven, som er noe forkortet. H.D.